

Asia: VN/6417/2022

Hallituksen esitys eduskunnalle palkansaajan työssäoloehdon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Palkansaajan työssäoloehto (TTL 5 luku ja asetusmuutokset)

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon kertymistä koskevista ehdotuksista?

Työttömyyspäivärahan myöntämisen edellytyksenä olevaa palkansaajan työssäoloehdotetaan muutettavaksi siten, että työssäoloehto määräytyisi jatkossa vakuutuksenalaisten tulojen perusteella nykyisen viikkokohtaisen työtuntimäärän sijaan. Palkansaajan työssäoloehto täyttyisi, kun henkilö on 28 kuukauden aikana kerryttänyt yhteensä vähintään kuusi työssäoloehtokuukautta.

Työssäoloehtokuukaudella tarkoitetaan kalenterikuukautta, jonka aikana maksettu vakiintunut tulo olisi vähintään 862 euroa kuukaudessa (v.2022). Lisäksi työssäoloehto voisi kertyä myös puolikkaina työssäoloehtokuukausina, joiden aikana henkilölle on maksettu palkkaa 431–861 euroa. Esityksessä ehdotetaan, että ansiopäivärahan suuruuden määrittelyssä 0,5 työssäoloehtokuukauden jaksoa kerryttävä palkka kohdennettaisiin koko kalenterikuukauden tuloksi.

Esitetty muutos vaikuttaa rajuimmin niihin, joilla ei ole kokoaikaista työtä, eli sellaisiin työntekijöihin, joille on tarjolla satunnaista ja sirpalemaista työtä, kuten pätkä- ja keikkatöitä tekevät, nollatuntisopimuksilla työskentelevät ja osa-aikaiset työntekijät. Esityksen perusteella on arvioitavissa, että heidän työttömyyskorvauksensa pieneneisi.

Teme on erittäin huolissaan määräaikaisissa ja osa-aikaisissa työsuhteissa työskentelevien asemasta muutoksessa, sillä luovilla aloilla heitä on paljon. Esittävän taiteen, elokuva- ja tv-tuotantojen sekä tapahtumatuotannon parissa keikkailevia on noin puolet Temen jäsenistä. Esimerkiksi temeläisistä ohjaajista ja tanssitaiteilijoista 80–90 % on freelancereita eli lyhyissä määräaikaisissa työsuhteissa työskenteleviä.

Teme arvioi, että puolien kuukausien tulojen huomioon ottaminen luo uudenlaisen kannustinloukun. Hallituksen esityksessä esitetään puolikkaiden kuukausien tulojen huomioimista koko kuukauden tulona. Tämä vaikuttaa päivärahan tasoon alentavasti eikä puolikkaan kuukauden tuloajalla kannata näin ottaa työtä vastaan. Lopputuloksena voi olla negatiivinen työllisyysvaikutus käyttäytymisvaikutusten kautta.

Uudistuksen tavoitteena on ollut vastata työmarkkinoilla tapahtuviin muutoksiin ja selkeyttää työttömyysturvaetuksien toimeenpanoa. Lopputuloksena ei voi olla malli, joka johtaa kohtuuttomiin työttömyyspäivärahan heikennyksiin matalammilla tulotasoilla tai erityisillä toimialoilla kuten esim. luovilla aloilla

Ansiopäivärahan perusteena oleva palkka ja ansiopäivärahan määrä (TTL 6 luku ja asetusmuutokset)

Lausuttavaa ansiopäivärahan perusteena olevan palkan ja ansiopäivärahan määrittelyä koskevista ehdotuksista?

-

Työttömyysetuuden työvoimapoliittiset edellytykset (TTL 2 a luku 10 § sekä 14 luvun 1 c §)

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdotusta koskevien ehdotuksen vaikutuksesta työttömyysetuuden maksamisen työvoimapoliittisiin edellytyksiin?

-

Taloudellisten vaikutusten arviointi

Lausuttavaa ehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

Esityksen mukaan ehdotettu tuloperusteisen päivärahaehdon malli pienentäisi työttömyysetuusmenoa arviolta noin 21 miljoonalla eurolla ja lisäisi työllisyyttä noin 1 500 henkilöllä. Muutos pienentäisi ansio-osia henkilöillä, joiden päivärahan määrittelyssä huomioon otettava työhistoria on katkonainen, koska päivärahan määrittelyssä otettaisiin huomioon pienituloisempia jaksoja kuin nykytilassa.

Teme ei voi kannattaa tällaista euroistamiseen liitettyä säästötavoitetta, joka kohdistuu eniten pienipalkkaihin ja katkonaisissa työsuhteissa töitä tekeviin henkilöihin.

Esityksessä arvioidaan, että työllisyysvaikutusten myötä yhteenlaskettu julkista taloutta kohentava vaikutus olisi arviolta noin 55 miljoonaa euroa. Kuitenkin esityksessäkin todetaan, että työnteon

kannustinvaikutukset ovat epävarmoja, sillä henkilön käyttäytymiseen vaikuttaa moni muukin asia kuin työttömyysetuuden suuruus. Tästä syystä on ongelmallista, että uudistuksen säästöarviot perustuvat suurimmalta osalta työllisyysvaikutuksiin.

Kansalaisvaikutusten arviointi

Lausuttavaa ehdotuksen vaikutuksista kansalaisiin?

Esityksen mukaan ehdotetut muutokset koskevat lähinnä henkilöitä, joiden työssäoloehto nykysäännösten mukaan olisi kertynyt useasta työjaksosta. Sellaisilla henkilöillä, joihin muutos kohdistuu, eli niillä, joilla työssäoloehto kertyy useammasta työjaksosta, päivärahat laskisivat ehdotuksen mukaan keskimäärin noin 6 prosenttia, mutta yksittäisen henkilön kohdalla muutos voi olla huomattavasti suurempikin.

Teme ei voi kannattaa ansiopäivärahan euroistamiseen liittyvää säästötavoitetta, jolla säästö kohdistetaan erityisesti sellaisiin henkilöihin, joiden työssäoloehto kertyy useammasta työjaksosta. Ongelman ehdotuksessa muodostaa erityisesti puolen kuukauden kertymät.

Esityksen mukaan yksilön kannalta voi joissain tilanteissa olla epäedullista ansaita tuloja, jotka täyttävät työssäoloehto puolikkin kuukausina, koska tällaisista pienistä kuukausituloista ei kerry ansiopäivärahan ansio-osaa. Tämä saattaa luoda uudenlaisen kannustinloukun niille henkilöille, jotka tekevät työtä esimerkiksi freelancerina.

Esityksessä arvioidaan, että työnteon kannustimet paranisivat. Luovilla aloilla on kuitenkin paljon työvoimaa, jolle ei ole edes tarjolla kokoaikaista työtä. Temen edustamien alojen suhteen on vaikea nähdä, että työnteon kannustimet paranisivat merkittävästi muutoksen myötä.

Viranomaisvaikutukset

Lausuttavaa ehdotuksen vaikutuksista viranomaisiin? TE-hallinnon henkilöstöä edustavaa tahoa pyydetään arvioimaan vaikutuksia TE-hallinnon henkilöstöön ja sen tehtäviin, erityisesti TTL 14 luku 1 c §:n osalta.

-

Yritysvaikutusten arviointi

Lausuttavaa ehdotuksen vaikutuksista yrityksiin ja muihin työnantajiin?

-

Voimaantulo

Lausuttavaa voimaantuloa ja siirtymäsäännöstä koskevasta ehdotuksesta?

Kuten esityksessä todetaan, ehdotetusta muutoksesta seuraa henkilöstön koulutustarvetta, merkittävää tietojärjestelmiä koskevaa muutostyötä ja hakemisessa käytettävien materiaalien uudistamista. Jotta nämä muutokset pystytään toteuttamaan riittävän huolellisesti, tulee muutoksen voimaantuloon varata riittävästi aikaa. Temen kanta on, että ehdotettu voimaantulo ei varaa tarpeeksi aikaa edellä mainittujen muutosten aikaansaamiseen.

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Tulevaisuudessa muiden kuin kokoaikaisessa työsuhhteessa ja ns. epätyypillisissä työsuhhteissa työtä tekevien joukko kasvaa. Esitetyn euroistamisen lopputulos heikentää suunniteltujen etuusleikkausten myötä todennäköisesti monen epätyypillistä työtä tekevän taloudellista tilannetta. Esitetyllä muutoksella olisi tästä syystä kauaskantoisia vaikutuksia.

Lainema Ava
Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry